

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 250/04-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. decembra 2004 v senáte zloženom z predsedu Eduarda Bárányu a zo sudcov Juraja Babjaka a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť Mgr. Anny Kontrovej Novákovej, Ž., zastúpenej advokátom Mgr. R. K., Ž., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky Okresným súdom Žilina v konaní sp. zn. 14 C 725/99, a takto

r o z h o d o l:

1. Základné právo Mgr. Anny Kontrovej Novákovej na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní Okresného súdu Žilina sp. zn. 14 C 725/99 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Žilina **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. 14 C 725/99 konať bez zbytočných prietáhov.

3. Mgr. Anne Kontrovej Novákovej p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Žilina povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Žilina j e p o v i n n ý nahradiť Mgr. Anne Kontrovej Novákovej trovy právneho zastúpenia v sume 9 340 Sk (slovom deväťtisícristoštyridsať slovenských korún) na bankový účet právneho zástupcu Mgr. R. K. do pätnástich dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. júla 2004 doručená s'ťažnosť Mgr. Anny Kontrovej Novákovej, Ž., (ďalej len „s'ťažovateľka“), zastúpenej advokátom Mgr. R. K., Ž., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Okresným súdom Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 14 C 725/99.

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 250/04-8 z 18. augusta 2004 prijal s'ťažnosť s'ťažovateľky na ďalšie konanie.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu, ktorá mu bola doručená 24. septembra 2004, vyjadril, že okresný súd netrvá na verejnom pojednávaní pred ústavným súdom. Právny zástupca s'ťažovateľky vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 28. septembra 2004 oznámil, že netrvá na verejnom pojednávaní pred ústavným súdom.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd využil možnosť postupu podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších

predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, pretože vzhľadom na charakter posudzovanej veci, v ktorej je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uvádza, že 29. júna 1999 podala na okresnom súde žalobu o neplatnosť výpovede proti žalovanému – Okresný úrad v Žiline, A. Kmeťá 17, Žilina (ďalej len „odporca“). Sťažovateľka v žalobe žiadala, aby okresný súd vyslovil neplatnosť výpovede z pracovného pomeru a náhradu trov právneho zastúpenia.

Napriek skutočnosti, že od podania žaloby uplynulo obdobie piatich rokov, okresný súd nevykonal podľa sťažovateľky žiadny úkon smerujúci k čo najrýchlejšiemu prejednaniu a rozhodnutiu posudzovanej veci, nenariadil ani jeden termín pojednávania. Sťažovateľka podala prostredníctvom právneho zástupcu 26. apríla 2004 žiadosť o nariadenie termínu pojednávania. Okresný súd na túto žiadosť nereagoval.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľka vo svojom návrhu výroku rozhodnutia (petite) žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní okresného súdu sp. zn. 14 C 725/99 a prikázal okresnému súdu konať v uvedenej veci bez prietahov. Zároveň sťažovateľka žiada primerané finančné zadosťučinenie v sume 30 000 Sk a náhradu trov právneho zastúpenia.

Ústavný súd výzvou zo 14. septembra 2004 požiadal predsedu okresného súdu, aby sa v zmysle ustanovenia § 29 ods. 6 zákona o ústavnom súde vyjadril k sťažnosti sťažovateľky. Predseda okresného súdu vo vyjadrení zo 14. októbra 2004 uviedol prehľad úkonov, ktoré boli v danej veci vykonané, a dodal, že zákonná sudkyňa nastúpila v júni 2004 do dôchodku, jej oddelenie bolo pridelené novému sudcovi, ktorému bol zastavený nápad nových vecí, aby mohol prejednať staršie veci.

II.

Ústavný súd na základe sťažnosti sťažovateľky, stanoviska predsedu okresného súdu a najmä podrobného preštudovania spisu okresného súdu sp. zn. 14 C 725/99 zistil nasledovný priebeh a stav konania:

Okresnému súdu bol 29. júna 1999 doručený návrh sťažovateľky na vyslovenie neplatnosti výpovede z pracovného pomeru podľa príslušných ustanovení Zákonníka práce s prílohami.

Okresný súd vydal 2. júla 1999 pokyn na zaslanie návrhu sťažovateľky odporcovi, aby sa k nemu vyjadril v lehote tridsiatich dní. Odporca doručil svoje vyjadrenie k návrhu sťažovateľky okresnému súdu 22. júla 1999.

Právny zástupca sťažovateľky doručil 26. apríla 2004 okresnému súdu oznámenie o prevzatí právneho zastúpenia, žiadosť o nariadenie termínu pojednávania a návrh na zmenu účastníka na strane odporcu. Uvedeným vyjadrením právneho zástupcu spis končí.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Len prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby neodstráni a nemôže odstrániť. Až právoplatným rozhodnutím, bez ohľadu na to, či vyznie v prospech alebo neprospech účastníka, sa vytvára právna istota. Preto na naplnenie ústavného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby všeobecný súd iba o veci konal a nerozhodol ju s účinkami právoplatnosti a prípadne vykonateľnosti svojho meritórneho rozhodnutia.

Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa naplní, ako to konštantne ústavný súd vo svojich rozhodnutiach uvádza, až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 26/95, I. ÚS 10/98, I. ÚS 89/99).

Sťažovateľka podala prostredníctvom právneho zástupcu 26. apríla 2004 žiadosť o nariadenie termínu pojednávania. Okresný súd na túto žiadosť nereagoval. Ústavný súd pokladá žiadosť o nariadenie termínu pojednávania za dostatočný dôkaz prejavu záujmu a aktívneho prístupu sťažovateľky v tomto konaní.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníkov súdneho konania a postup samotného súdu.

Pokiaľ ide o kritérium „právna a faktická zložitosť veci“, ústavný súd vzal do úvahy právny a skutkový stav veci. Predmetom konania je vyslovenie neplatnosti výpovede podľa príslušných ustanovení zákonníka práce. Platná právna úprava vrátane judikátov v tejto oblasti nezaraduje posudzované konanie k zložitým veciam, preto je možné považovať vec za štandardnú z hľadiska rozhodovacej činnosti všeobecných súdov.

Skutková stránka posudzovanej veci patrí tiež k štandardným prípadom patriacim do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov napriek protikladným stanoviskám účastníkov konania (ako to vyplynulo z vyjadrenia odporcu k návrhu sťažovateľky, č. 1. 7 spisu). Predseda okresného súdu navyše vo svojom stanovisku neuviedol ako dôvod dĺžky konania právnu alebo faktickú zložitosť prejednávanej veci.

Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd pri podrobnom preštudovaní posudzovaného spisu nezistil žiadnu okolnosť, ktorou by sťažovateľka prispela k zbytočným priet'ahom v konaní. Svojou žiadosťou o nariadenie termínu pojednávania doručenu okresnému súdu 26. apríla 2004 naopak dala najavo svoj aktívny záujem o vyriešenie tohto sporu.

Tretím hodnotiacim kritériom, ktorým ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup samotného okresného súdu. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku postupu okresného súdu došlo k porušeniu uvedeného práva, ústavný súd zistil, že tomu tak je, a to bez existencie zákonnej prekážky (napr. rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 3/00).

Ústavný súd s prihliadnutím aj na ustanovenie § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku vyhodnotil postup okresného súdu v období od 22. júla 1999 do 24. novembra 2004 (64 mesiacov) ako zbytočný priet'ah, pretože v uvedenom období okresný súd nevykonal žiadne úkony smerujúce k rozhodnutiu v posudzovanej veci. Ústavný súd posúdil preto uvedené obdobie ako časový úsek, v ktorom došlo k zbytočným priet'ahom nečinnosťou okresného súdu v celkovej dĺžke 64 mesiacov.

Predseda okresného súdu vo svojom stanovisku doručenom ústavnému súdu 18. októbra 2004 uviedol prehľad úkonov vykonaných v posudzovanej veci a vyjadril sa, že „z neho je všetko zrejmé“. Zároveň vyslovil, že zákonná sudkyňa nastúpila v júni 2004

do dôchodku, ostalo po nej 800 spisov, jej oddelenie bolo pridelené novému sudcovi, ktorému bol zastavený nápad nových vecí, aby mohol prejednať staršie veci.

Právo zaručené podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa realizuje takým konaním všeobecných súdov, ktoré plynule smeruje k odstráneniu právnej neistoty osoby, ktorá sa obrátila na súd v konkrétnej veci (napr. rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 40/97).

Ústavný súd už v priebehu predchádzajúcej rozhodovacej činnosti ustálil, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, nezbavuje štát zodpovednosti za prieťahy v súdnom konaní (napr. rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 40/97). Podľa právneho názoru ústavného súdu vyjadreného v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 14/00 „*Otázky množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným prieťahom v konaní*“.

Na základe týchto dôvodov ústavný súd dospel k názoru, že bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov v uvedenom období, tak ako jej ho zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv a slobôd vzniklo nečinnosťou, môže ústavný súd prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

IV.

Pretože ústavný súd rozhodol o porušení práva sťažovateľky, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Sťažovateľka v petite svojej sťažnosti požadovala primerané finančné zadost'učinenie v sume 30 000 Sk. Ústavný súd s prihliadnutím na ustanovenie § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je viazaný návrhom sťažovateľky okrem prípadov výslovne uvedených v zákone a s prihliadnutím na obdobie nečinnosti okresného súdu priznal sťažovateľke primerané finančné zadost'učinenie v sume 30 000 Sk so zreteľom na konkrétne okolnosti posudzovanej veci.

Pri určení výšky primeraného finančného zadost'učinenia vychádzal ústavný súd zo záujmu ochrany ústavnosti a zo zásad spravodlivosti, o ktoré sa opiera Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé zadost'učinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, aplikovaného na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa ústavný súd riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadost'učinenia nie je prípadná náhrada škody.

V súlade s ustanovením § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom uhrádza účastník zo svojho. Na základe ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktorý zakotvuje výnimku z tejto zásady, ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia, pretože ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky bolo porušené, a teda mala vo veci úspech.

Pri výške náhrady trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 13 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“), ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je oceníteľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna tretina výpočtového základu. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je oceníteľná peniazmi.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

S prihliadnutím na skutočnosť, že dva úkony právnej služby boli zrealizované v roku 2004, ústavný súd vychádzal pri týchto úkonoch z oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky, podľa ktorého za prvý polrok 2003 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 13 602 Sk, preto ústavný súd priznal náhradu trov za dva úkony právnej pomoci, každý v hodnote 4 534 Sk. Ústavný súd rozhodol aj o priznaní náhrady výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu podľa § 19 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z., t. j. 136 Sk.

Podľa takto určených kritérií je správny výpočet trov v sume 9 340 Sk, ktorú ústavný súd zaviazal uhradiť právnenému zástupcovi sťažovateľky okresný súd.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. decembra 2004